

УДК 330.354.1

DOI: 10.31359/2312-3427-2020-3-434

Р.В. Романюк, здобувач

<https://orcid.org/0000-0001-8425-7767>

naukoviy@icloud.com

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

ЕВОЛЮЦІЯ ПОГЛЯДІВ НА СТАНОВЛЕННЯ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЧНОГО РИНКУ

В статті досліджуються етапи еволюції становлення електроенергетичного ринку від початку цивілізації до сьогодення. Виокремлено певні обставини, за рахунок яких відбувається постійний пошук необхідних способів та методів підкорення природних стихій. З'ясовано, що еволюція терміну «електрика» отримала суттєвих видозмін в процесі вдосконалення науки та техніки. Визначено, що формування електроенергетичного ринку нашої країни відбувалося в напруженні, пов'язаному передусім з об'єднанням складової Об'єднаної енергетичної системи України з складовою єдиної енергетичної системи колишнього СРСР. Згодом після отримання незалежності Україна зазнала значного спаду в економіці та промисловості що призвело до реформування системи електроенергетичного постачання населення. Важливим етапом реформування було недопущення розподілу та приватизації магістральних електромереж та диспетчерського керування електроенергетичною системою України. Відтак, цей етап характеризується реалізацією електроенергетичного ринку. Визначено стратегічні напрями розвитку електроенергетичного ринку України в рамках сучасного економічного та політичного стану в країні.

Ключові слова: *електрика, енергетика, господарський обіг, електроенергетичний ринок, енергетична система України, розвиток.*

Постановка проблеми. В найдавніші часи головним ресурсом життєзабезпечення певних угруповань людей та розвитку цивілізації була енергія. Відлік її появи розпочався від приборкання людиною вогню, води, вітру, сонця, та продовжився застосуванням теплової, атомної та зрештою альтернативної енергетики. Постійний пошук необхідних та вдосконалення електроенергетичних ресурсів породжує відкриття, нагромадження та

передачу від покоління до покоління знань та необхідних способів та методів підкорення природних стихій. Людство завжди використовувало енергію в різних формах та проявах. Для свого подальшого розвитку, людська спільнота має підтримувати та постійно підвищувати необхідний рівень використовуючи дедалі більше енергії. Однак є очевидними наступні обставини: виснаження запасів корисних копалин землі відбувається постійно; відновлювальні джерела енергії не в змозі задовільнити безмежно зростаючі потреби населення; атомна енергетика не є надійним способом безпечного енергопостачання; господарський устрій населення спричиняє забруднення зовнішнього середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Процес становлення сучасного ринку електроенергетичних послуг має свою історію становлення, яка є результатом тривалих цивілізаційних змін. Здебільшого історико-економічний підхід обумовлює етапність становлення електрики від ресурсного забезпечення до цілісної стратегічно-важливої галузі. Серед дослідників, які збагатили термінологічний та технологічний прорив електроенергетичного ринку слід віднести філософа Фалеса Мілетського, англійського фізика Уільяма Гільберта, фізика Отто фон Бірена, науковця Стефана Грея, німецьких інженерів Гаузена, Бозе й Вінилера, італійського природознавця Александро Вольта, дослідника Андре-Марі Ампера, ученого Нікола Теслу, Томасом Алва Едісона, Лордом Кельвіна, Галілео Феррасіса та інших. Окрім того продовжується процес вдосконалення електроенергетичного ринку і надалі, тому формується наступна плеяда сучасних дослідників: Л. Харчун, А. Журахівський, О. Павлова, О. Стрішенець, К. Павлов, В. Лагодієнко та інші. Однак, динамічність даного ринку обумовлює безперервність процесу подальшої еволюції на інноваційних засадах та створює усе нові та нові виклики.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження етапів еволюційних процесів, що мали місце під час становлення ринку електричної енергії.

Виклад основного матеріалу. Перші уявлення про електрику пов'язані з «бурштином» та має давньоруські корені. Зміст його охоплює сукупність явищ спричинених появою, динамікою та взаємодією електричних зарядів та електромагнітних носіїв. Еволюція терміну “електрика” отримала суттєвих видозмін в процесі вдосконалення науки та техніки. Вперше у господарському вжитку електрика появилася близько трьох тисяч років тому в описах давньогрецького філософа Фалеса

Мілетського: в поемі «Про природу речей», описувалося ставлення людини до магнітних властивостей деяких матеріалів. Згодом, видатний англійський фізик Уільям Гільберт дослідив у своїй праці «Про магніти, магнітні явища й великий магнетизм Землі» присутність сил природи, які дозволяють покращувати побутові потреби мешканців сіл та міст. Відтак вченим вперше було виокремлено електричні явища від магнітних, розкрито суть та причини електромагнітних проявів та вжито в науковому обігу категорії: «електрика», «електрична сила», «електричне тяжіння». В 1642 році фізиком Отто фон Біреном було винайдено й споруджено перший електромагнітний генератор, механізм дій якого він описав в праці «Нові, так звані магдебурзькі досліди про порожній простір». Увагу науковця Стефана Грея було прикуто до електропровідності довершеної структури матеріалу, який застосовувався у виготовлення провідника. Емпіричним дослідженням його діяльності стало ймовірність передачі електрики на віддаль шляхом використання провідників задля уникнення контакту з землею та введення в практичний обіг ефекту «ізоляції». Бурхливий розвиток промисловості спричинив винайдення електричної машини німецькими інженерами Гаузенном, Бозе й Вінилером. Спочатку цей прилад називали «лейдєньською банкою», функціональність та господарська значущість якої була описана в дисертації відомого італійського природознавця Александро Вольта, що згодом стало поштовхом для винайдення останнім «електрофора» – приладу, котрий наочно відображає електризацію тіл за допомогою електричної індукції. В кінці XVIII ст. Було створено електричну індукційну машину німецьким дослідниками Вільгельмом Гольдом і Августом Теплером, що дозволило їм розширити коло експериментів та дослідів та знайти застосування електричному заряду. Загалом закінчення XVIII століття супроводжується значними науковими дослідженнями суті, природи та функціональності електрики. Так званий період зародження електроенергетичного ринку.

Однак, ґрунтовність та фундаментальність електрики в науковому та побутовому сенсі отримала втілення на початку XIX століття. Саме в цей період з'явилося чимало праць, дослідів, експериментів, теоретично-практичних підходів пов'язаних з електричними явищами. Варто розпочати вже з експерименту згаданого вже Александром Вольтом із першою батареєю, що дозволило започаткувати ефект «вольтового стовба» та стало передумовою відкриття хімічної, теплової, світлової індуктивності електричного струму. В. Петров шляхом численних дослідів зумів довести

в побутовому сенсі існування так званої «електричної дуги Петрова», що досі широко використовується при сучасному освітленні. Перший цілісний та незмінний Закон Ампера було відкрито в 1820 році дослідником Андре-Марі Ампером, який зобразив зв'язок між електрикою та магнетизмом, як двома провідниками, по яким активно протікає струм. Дослідником було започатковано такі сьогодні вживані поняття як «напруга», «гальванометр», «електродинаміка», «електрична сила», «електростатика», тощо. Також, в цьому році засновник електромагнетизму данський фізик Ганс Христиан Ерстед відкрив абсолютно нове явище, яке шляхом проходження струму формує магнітне поле, що й висвітлено ним к праці. Георг Симеон Ом в 1827 році провів аналогію в праці «Теоретичні дослідження електричних тіл» між рухом електрики і тепловими або водяними потоками, де висловлює міркування з приводу встановлення закону поширення електрики в провідниках, в яких протікає постійний електричний струм. В науковій літературі це явище є відомим як закон «Ома», завдяки якому спеціалізована термінологія доповнилася поняттям «одиниця опору». Масовість застосування електроенергії та принципи її відтворення в екстенсивних масштабах стали результатом відкриття електромагнітної індукції М. Фарадеєм в 1831 році. Остаточне трансформування різних видів енергії в тому числі: теплової, механічної, електричної, магнітної було продовжено згодом ученими Нікола Теслою, Томасом Алва Едісоном, Лордом Кельвіном, Галілео Феррасісом яким вдалося здійснити промислову революцію.

Відомий інженер В. Бородін застосував електричну енергію з метою освітлення токарного цеху на Київсько-Брестській залізниці впровадивши першу електричну машину. Згодом поширилося використання електричної енергії не лише в Києві, але й в інших містах. Санкт-Петербург з огляду на необхідність практичного застосування електроенергетичних напрацювань в Російському технічному товаристві створив електротехнічний відділ, який регламентував принципи впровадження енергії в господарський устрій тогочасної держави. В 1886 році в Полтаві з'явилася перша в Україні електротехнічна станція загального користування. В 1890 році централізована електростанція постійного струму з'явилася в Києві. Перші електричні лічильники з'явилися в споживачів в 1891 році. Через рік в 1892 році а Києві розпочав своє функціонування перший електричний трамвай. Оцінюючи суттєві переваги використання технічних та інноваційних переваг електричного струму серед інших механічних аналогів було

започатковано освітлення руху міського електротранспорту, механізованих верстатів, що спричинило зростання електроструму в Києві з 1895 по 1892 рік удвічі. Німецький винахідник українського походження. М. Доліво-Добровольський відкрив технологію передачі електричної енергії на значні відстані за рахунок трифазного струму. Це теж стало поштовхом до експлуатації на невеликих електростанціях винаходу М. Доліво-Добровольського незначної потужності в Києві, Катеринославі (нині Дніпро), Костянтинівці (Донецька Область), Львові та Одесі. 90-ті роки ХХ століття сприяли доступу електрики для населення українських земель, в основному Західної України. Це пояснювалося значним проміжком часу достатнім для запровадження досвіду Європейських країн. Звісно науково-теоретичні підвалини дослідження електричних та енергетичних процесів зумовили формування технологічного та технічного устаткування. Тому середина ХІХ століття є періодом широкого запровадження та створення різноманітних приладів та пристроїв, які досліджують властивості багатьох матеріалів, розробляють методи вимірювання, встановлюють одиниці виміру величин, тощо. П. Яблочков в 1875 році винайшов вугільну дугову лампу, яка отримала назву «Свічка Яблочкива». Поява цього побутового приладу «лампи розжарювання» спричинила застосування електричної мережі в оселі та різних установах. До цього, електричну енергію використовували виключно для обслуговування комутаційних приладів, телеграфів та телефонів [1].

Електротехнічна виставка 1891 року у Франкфурті продемонструвала передачу електроенергії трифазного змінного струму на відстані. Згодом було збудовано не лише унікальні машини-трансформатори на першу електромережу довжиною 175 кілометрів. В кінці ХІХ століття в Європі та США появились найпотужніші генератори на величезних центральних енергетичних станціях з удосконалення технологічних рішень. В результаті відбувається поява районних електричних станцій, які стали осередком передачі електроенергії не лише для сіл, але й для усіх регіонів.

В результаті об'єднання електричних мереж різними джерелами центральних станцій, було створено першу технічну електроенергетичну систему. На сьогодні прийнято розуміти під енергосистемою – сукупність електростанцій, електричних мереж та теплових мереж, з'єднаних між собою узагальненим режимом у безперервному процесі виробництва, перетворення і розподілу електричної енергії та тепла за умов керованого управління цим процесом. Тому, ХІХ ст. є яскравим періодом розвитку

електроенергетики регіону [8]. ХХ століття стало ще більш знаковим для нарощення обсягів та потужностей електроенергетичних процесів України. Інтенсивність розвитку електричних станцій, електричних мереж та високопотужних трансформаторних підстанцій в Україні розпочалося згідно прийнятого плану ГОЕЛРО 1920 року. 1927 рік відзначився розбудовою в Запоріжжі найбільшої в Європі Дніпропетровської гідроелектростанції, 1929 рік – став знаковим через введення в експлуатацію першої лінії електропередачі. Активізувався і науково-навчальний спектр підготовки лабораторій, промислових підприємств з досліджень електроенергетики. В цьому сенсі слід виділити Київську, Львівську та Харківські наукові школи. Згодом в 1930 році в Україні було започатковано Агрегатних Київської та Харківської районних електростанцій, сформовано перші акціонерні енергокомпанії та диспетчерські осередки, введено електричну наземну лінію Донбас. Однак друга світова війна негативно вплинула на вітчизняний ринок електроенергетики. З 1943 року розпочато роботи по відновленню зруйнованих електроенергетичних мереж та об'єктів. Реконструктивні та модернізовані заходи передбачали централізоване керівництво СРСР згідно Енергетичного плану відновлення. Було створено в 1962 році Міністерство енергетики та електрифікації Української РСР, вмонтовано першу в світі лінію електропередачі постійного струму довжиною 473 км, що територіально об'єднувало Україну з енергосистемами Угорщини, Чехословаччини (тогочасної), Польщі та Румунії. В цьому ж році було сформовано єдину українську об'єднану енергетичну систему [2]. Згодом до 1967 року було об'єднано усю Європейську частину країни єдиною енергетичною системою. Після проголошення незалежності Україною 1992 року було створено диспетчерський центр електроенергетики, Міністерство енергетики та електрифікації України, 1994 році – Національну Комісію регулювання електроенергетики України. Також було прийнято Закон України «Про енергозбереження», Закон України «Про електроенергетику». Наприкінці ХХ століття було суттєво реформовано електроенергетичну галузь України шляхом спорудження найбільшої в Європі Запорізької АЕС, організовано започаткування Національної енергетичної компанії «Енергоатом», Міністерства палива та енергетики та оптовий ринок електричної енергії України. Практика реформування електроенергетичного комплексу зіштовхнулась з чималою кількістю проблем організаційного та фінансового походження через значимість

матеріально-технічної бази галузі, дефіцит фінансового відтворення, недовіра державно-регіонального впливу та недосконалістю нормативно-правового супроводу. Не дивлячись на специфічні особливості кожної країни в намірі адаптації до тієї чи іншої моделі майже у всіх країнах розвинутого ринку питаннями прийняття місцевих рішень займається держава. Для більшості країн світу в умовах реструктуризації функціонує оптовий ринок електроенергії, який забезпечує прямі поставки і також є наявними ринку споту, балансовий та резервний. Значне місце в державній та регіональній політиці належить дотриманню нормам та правам енергетичної безпеки з детальним сценарієм ймовірних ризиків та загроз національній безпеці. Стосовно форм власності, то для енергетичних підприємств є характерним перетікаючий момент. Україна за декілька років пройшла шлях від приватної до державної, і не так давно повернулася знову до приватної власності. З огляду на стратегічну важливість електроенергетичної галузі для більшості урядів є необхідним хоча б часткове володіння нею, якщо не усе одразу. Однак, високий ступень монополізму та централізації електроенергетичного ринку України, необхідність його влиття в одну енергетичну систему України, передбачає напрями його реформування та знаходження оптимальної моделі, яка дозволить лібералізувати ринок до європейських реалій.

Енергетична система України є шостою в Європі за розмірами, поступаючись Франції, Німеччині, Італії, Іспанії та Великобританії. Тісні електричні зв'язки налагоджені між Україною та енергосистемами Білорусії, Молдови та європейськими об'єднаннями ENTSOE. Найвагомішу частину у виробництві електроенергії займає ТЕС, ТЕУ та атомні електростанції. Однак, останніми роками в Україні простежується зниження рівня виробництва електричної енергії та ТЕС. Не має повного завантаження блоків теплових електростанцій. Вугільні блоки від країни-виробника електричної енергії становить лишень 36%. Щодня резервується близько 30 енергетичних блоків та стільки ж перебувають у ремонті. Це веде до значних простоїв у експлуатації електроенергетичних ресурсів, які б Україна могла б експортувати. Однак, експорт вітчизняної електричної енергії за деякими напрямками майже є відсутніми. Падіння внутрішнього споживання електроенергії відбулося в наслідок військової ситуації та економічної кризи. Особливо відчутною втратою промислового виробництва стало припинення постачання електричної енергії з Криму.

Висновки. Процес становлення сучасного ринку електроенергетичних послуг має свою історію становлення, яка є результатом тривалих цивілізаційних змін. Здебільшого історико-економічний підхід обумовлює етапність становлення електрики від ресурсного забезпечення до цілісної стратегічно-важливої галузі.

Формування електроенергетичного ринку нашої країни відбувалося в напруженні, пов'язаному передусім з об'єднанням складової Об'єднаної енергетичної системи України з складовою єдиної енергетичної системи колишнього СРСР. Згодом після отримання незалежності Україна зазнала значного спаду в економіці та промисловості що призвело до реформування системи електроенергетичного постачання населення. Це спричинило прийняття Президентом України від 21 травня 1994 року Закону України №244 «Про заходи щодо ринкових перетворень в галузі електроенергетики України», яким визначається створення передумов задля зміни адміністративної системи керівництва електроенергетичною системою України, для гарантованого та надійного енергопостачання регіонів України. Важливим вихідним рішенням цього документу було не допущення розподілу та приватизації магістральних електромереж та диспетчерського керування електроенергетичною системою України. Відтак, цей етап характеризується реалізацією електроенергетичного ринку.

Бібліографічний список.

1. Боярова Л. Варіантні одиниці в українській науково-технічній термінології. Вісник національного університету «Львівська політехніка». 2006. № 559. С 22-25.
2. Журахівський А. В. Оптимізація режимів електроенергетичних систем. Львів. Видавництво Львівської політехніки. 2010. 140 с.
3. Купчак В. Р., Павлова О. М., Павлов К. В., Лагодієнко В. Р. Формування та регулювання регіональних енергетичних систем: теорія, методологія та практика: монографія. Луцьк: СПД Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2019. 346 с.
4. Лагодієнко В. В. Особливості стійкого розвитку регіонального електроенергетичного комплексу. Ефективна економіка: електронне наукове фахове видання. 2013. №10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4813>.
5. Лагодієнко В. В., Кіщак І. Т., Зубков Р. С. Організаційно-технологічні засади здійснення зовнішньоекономічної діяльності ДП НВКГ «Зоря»-«Машпроект». Економічні науки. 2013. Випуск 5.1 (97). С. 60-66.

6. Лагодієнко В. В. Сучасний розвиток регіонального електроенергетичного комплексу. Ефективна економіка: електронне наукове фахове видання. 2014. №12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4814>.

7. Павлова О. М., Павлов К. В., Якимчук А. Ю., Сорокопуд І. В., Галянт С. Р. Енергетичний ринок західного регіону України. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки». 2020. №7. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2020-7-6202>.

8. Стрішенець О. М., Павлов К. В. Особливості конкурентних відносин на регіональних ринках нерухомості. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка. 2016. Вип.1 (47). Т. 2. С. 35-38.

9. Карлін М. І., Стрішенець О. М., Павлов К. В. Механізм фінансово-кредитного забезпечення енергоефективних заходів на об'єктах ЖБК та ОСБ. Кліматичні фінанси: колективна монографія; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Карліна. Луцьк : Вежа-Друк, 2017. С. 165-183.

10. Харчун Л. В. Формування та системна організація української електроенергетичної терміносистеми: дис. канд. філолог. наук : 10.02.01. Львів. 2017. 393 с.

References.

1. Boiarova L. (2006). Variant units in Ukrainian scientific and technical terminology. [Variantni odynytsi v ukrainskii naukovo-tekhnichnii terminolohii]. Bulletin of Lviv Polytechnic National University. 2006. no. 559. p.p. 22-25. [in Ukrainian].

2. Zhurakhivskyi A. V. (2010). Optimization of power systems [Optymizatsiia rezhymiv elektroenerhetychnykh system]. Lviv. Vydavnytstvo Lviskoi politekhniki. [in Ukrainian].

3. Kupchak V. R., Pavlova O. M., Pavlov K. V., Lahodiienko V. R. (2019). Formation and regulation of regional energy systems: theory, methodology and practice [Formuvannia ta rehuliuwannia rehionalnykh enerhetychnykh system: teoriia, metodolohiia ta praktyka]. Lutsk: SPD Hadiak Zhanna Volodymyrivna, drukarnia «Volynpolihraf». [in Ukrainian].

4. Lahodiienko V. V. (2013). Features of regional sustainable development electric power sector [Osoblyvosti stiikoho rozvytku rehionalnoho elektroenerhetychnoho kompleksu]. Journal «Efektyvna ekonomika». no. 10. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4813>. [in Ukrainian].

5. Lahodiienko V. V., Kishchak I. T., Zubkov R. S. (2013).

Organizational and technological principles of foreign economic activity of SE Research and production complex «Zorya»-«Mashproekt» [Orhanizatsiino-tekhnologichni zasady zdiisnennia zovnishnoekonomichnoi diialnosti DP NVKH «Zoria»-«Mashproekt»]. Economic sciences. Vol. 5.1 (97). p.p. 60-66. [in Ukrainian].

6. Lahodiienko V. V. (2014). Suchasnyi rozvytok rehionalnoho elektroenerhetychnoho kompleksu. Journal «Efektyvna ekonomika». no. 12. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4814>. [in Ukrainian].

7. Pavlova O. M., Pavlov K. V., Yakymchuk A. Yu., Sorokopud I. V., Haliant S. R. (2020). Energy market of the western region of Ukraine [Enerhetychnyi rynek zakhidnoho rehionu Ukrainy]. International scientific journal «Internauka». no. 7. Available at: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2020-7-6202>. [in Ukrainian].

8. Strishenets O. M., Pavlov K. V. (2016). Features of competitive relations in regional real estate markets [Osoblyvosti konkurentnykh vidnosyn na rehionalnykh rynkakh nerukhomosti]. Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. vol. 1 (47). p.p. 35-38. [in Ukrainian].

9. Karlin M. I., Strishenets O. M. Pavlov K. V. (2017). The mechanism of financial and credit support of energy efficiency measures at Housing cooperative and Association of co-owners of an apartment building facilities. Climate finance [Mekhanizm finansovo-kredytynoho zabezpechennia enerhoefektyvnykh zakhodiv na ob'ektakh ZhBK ta OSB. Klimatychni finansy]; (Karlina M.I. (Eds.)). Lutsk: Vezha-Druk, 2017. p.p. 165-183. [in Ukrainian].

10. Kharchun L. V. (2017). The formation and systemic organization of the ukrainian electric power engineering [Terminology System Formuvannia ta systemna orhanizatsiia ukrainskoi elektroenerhetychnoi terminosystemy]. Candidate's thesis. Lviv: Ivan Franko National University of Lviv. [in Ukrainian].

Р.В. Романюк. Эволюция взглядов на становление электроэнергетического рынка. В статье исследуются этапы эволюции становления электроэнергетического рынка от начала цивилизации до современности. Выделены определенные обстоятельства, за счет которых происходит постоянный поиск необходимых способов и методов покорения природных стихий. Выяснено, что эволюция термина «электричество» получила существенных видоизменений в процессе совершенствования науки и техники. Вскоре после обретения

независимости Украина получила значительного спада в экономике и промышленности что привело к реформированию системы электроэнергетического снабжения населения. Важным этапом реформирования было недопущение распределения и приватизации магистральных электросетей и систем управления энергоэлектрической системой Украины. Определены стратегические направления развития электроэнергетического рынка Украины в рамках современного экономического и политического положения в стране.

Ключевые слова: электричество, энергетика, хозяйственный оборот, электроэнергетический рынок, энергетическая система Украины, развитие.

R. Romaniuk. Evolution of views on the formation of the electricity market. *The subject of research* is theoretical, methodological and practical aspects of the development of the electricity market of Ukraine.

The purpose of this article is a study of the stages of evolutionary processes that took place during the formation of the electricity market. To achieve this goal, the task was set: to study a retrospective of views on the formation of the electricity market and to study the peculiarities of the formation of the electricity market of Ukraine. To achieve this goal, the author has been used not only general scientific approaches, but also special, including analysis and synthesis, regional and economic analysis, statistical and historical analysis. The article examines the stages of evolution of the electricity market from the beginning of civilization to the present. Certain circumstances have been singled out, due to which there is a constant search for the necessary ways and methods of conquering natural elements. It has been found that the evolution of the term "electricity" has undergone significant changes in the process of improving science and technology. It is determined that the formation of the electricity market of our country took place in the tension associated primarily with the unification of the component of the United Energy System of Ukraine with the component of the single energy system of the former USSR. Subsequently, after gaining independence, The obtained results and developed recommendations are a methodological basis for the development of the electricity market of Ukraine.

Key words: electricity, energy, economic turnover, electricity market, energy system of Ukraine, development.

Стаття надійшла до редакції: 24.10.2020 р.